

Semonice 17. srpna 2014 (Pavel Rejchrt)

INTROIT (Ž 118,8-9; 115,11; 119,114)

Lépe jest doufati v Hospodina, než naději skládati v člověku.

Lépe jest doufati v Hospodina, nežli naději skládati v knížatech.

Kteříž se bojíte Hospodina, doufejte v Hospodina, spomocníkem a štítem takových on jest.

Skrýše má a pavéza má ty jsi, na slovo tvé očekávám. AMEN

1. PÍSEŇ Ž 23 (Sám Hospodin)

MODLITBA I.

Svatý Hospodine,
Otče náš v Pánu Ježíši Kristu,
smíme tě i dnes oslavovat,
smíme také vyznávat svá provinění,
která ty sám nám dáváš poznat.

Ve světle tvého Slova vidíme zřetelně,
že sami od sebe na svůj život nestačíme,
že pokud ses našemu srdci ztrácel,
správný cíl nebo přesvědčivý smysl
jsme své existenci neuměli dát.
Naše vlastní pravdy působily jen nesvár,
trvání na svých právech vedlo pouze k bojům
a dalším bezprávím.

Z tebe však, Hospodine, přichází k nám až dodnes pravda i milost,
skrze Ježíše Krista, našeho Pána, stala se.

Tebe, Ježíši, vzýváme,
bud i nám, několika zde shromážděným, přítomen
i v této ateistické hodině okolního světa,
v tomto našem kdysi plném chrámu, teď tak děsivě prořídlém,
sešli Utěšitele, Ducha svatého,
abychom nadobro nezmalomyslněli,
ale abychom přese všechno přijali
a také ostatním nesli naději –

Přijď Duchu Boží nám všem na pomoc,
neboť slabá a vetchá jsou slova našich modliteb,
marné a zbytečné by bez tebe bylo
i naše zvěstování,
pros za nás ty sám lkáními nevypravitelnými
nyní i zítra i vždycky,
abychom nezoufali.
AMEN

I. ČTENÍ

(Žd 1,1-3; 2,17-18; 5,8; 9,24-28)

Dnešní biblické texty prvního i druhého čtení, a také ještě slova povzbuzení v závěru bohoslužeb jsem vybral z epistol k Židům.

Takže i v tomto našem prvním čtení si z ní připomeneme čtyři místa, a sice nejdříve kap. 1. verše 1-3, potom kap. 2. verše 17-18, dále kap. 5. verš 8, a konečně kap. 9. verše 24-28.

Všecky úryvky teď přečtu za sebou v jediném sledu v kralickém znění:

Častokrát a rozličnými způsoby mluvíval někdy Bůh otcům skrze proroky, v těchto pak posledních dnech mluvil nám skrze Syna svého, kteréhož ustanovil dědicem všeho, skrze něhož i věky učinil, kterýžto jsa blesk slávy a obraz osoby jeho a zdržuje všecko slovem mocnosti své, očistění hříchů našich skrze sebe samého učiniv, posadil se na pravici velebnosti na výsostech. –

Ve všem připodobněn býti měl bratřím, aby milosrdný byl, a věrný nejvyšší kněz v tom, což se u Boha k očistění hříchů díti mělo. Neboť že sám trpěl, pokoušín byv, může také pokušení trpícím spomáhati. –

A ačkoli byl Syn Boží, z toho však, což strpěl, naučil se poslušenství. –

Neboť nevšel Kristus do svatyně rukou udělané, kteráž by nesla figuru pravé, ale v samo nebe, aby nyní přítomný byl tváři Boží za nás. Ne aby častokrát obětoval sebe samého, jako nejvyšší kněz vcházel do svatyně každý rok s krví cizí – (sic jinak byl by musil častokrát trpěti od počátku světa) – ale nyní jednou při skonání věků, na shlazení hříchu skrze obětování sebe samého, zjeven jest.

A jakož uloženo lidem jednou umříti, a potom bude soud, tak i Kristus jednou jest obětován ke shlazení mnohých lidí hříchů. Podruhé bez hříchu ukáže se těm, kteříž ho čekají k spasení. –

2. PÍSEŇ 434, 1-5 (Jezu Kriste Synu Boží)

TEXT KÁZÁNÍ

Epistola k Židům 4,12-13 (ekum. překlad):

Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat.

Bratři a sestry!

Slovo Boží je živé a mocné, Hospodin se na nás lidi svým slovem skutečně obrací. Začínáme pak prožívat, že se před svatým Bohem neschováme, a že ani sami sobě si nemůžeme něco namlouvat. Dochází člověku Bohem zasaženému, jak vážná je jeho rána. Ale ke komu s tím dnes půjde? Že by k psychologovi? Nebo přece jako za stara raději k faráři? Ale vždyť jsou to věci i v církvi samotné dnes tak málo populární! Opravdu, o střelách Božího zákona, zaostřených na hříšníky – jak čteme i v Komenského písni „Ježíši, slávo nejvyšší“ – se dnes v dobré společnosti nemluví. S břemenem své otřesené existence je jednotlivec, a zvláště v této prázdné době, před Hospodinem opravdu nahý a sám.

A pokud je Božím slovem zasažen ne už církevník, ale člověk už docela ateistický, lekne se nejdříve přímo smrtelně svého předchozího, zdánlivě tak svobodného, nezávislého života, ve kterém si přece nadmíru liboval. Poznává velmi správně, lépe než většina církevníků, že hrůza našeho hříchu netkví, alespoň ne v první řadě, v seznamu různých jednotlivých přestupků, které jsme spáchali, ale v onom odvratu naší hlubinné vůle od vůle Boží, v naší slepé oddanosti všemožným lákadlům a nepřeberným hlasům tohoto života.

Teprve zoufalý sám ze sebe, z odcizení, které nyní zakoušíš v celé hrůze, zděšený ze ztráty Boha, z odumření tohoto základního vztahu, bez něhož se všecko v lidských hovorech a kontaktech propadá ve vratké, neurčité, snové panoptikum, v jakousi noční můru i za bílého dne - ano, takhle bys jim to možná vyličil, těm druhým, kteří by nad tebou jen nechápavě zakroutili hlavou - zbaven nyní všeho konejšení života, jež tě přivádělo v nebezpečné zapomenutí, bys mohl vystřízlivělý konečně pochopit evangelium: že Bůh tě zachraňuje, a ne člověk.

Leckdo dodnes věří, vědomě či bezděky ve stopách některých moderních myslitelů, ve vývoj lidstva k něčemu stále spirituálnějšimu, a tím prý i humánnějšimu. Ale pod vlivem biblické zvěsti můžeme vidět dějiny naopak velmi černě. Hřích tady na světě plodí hřích, je zároveň vinou i trestem, stává se kolotajícím osudem. Vidíme i my

v těchto dobách už na první pohled, jak se nic nelepší, jak se vše zase zvrhne a zvrhne. Tyranie vyvolávají revoluce, a revoluce jsou jak se říká zas někým ukradeny a končí v korupci nebo diktatuře, v každém případě v nadvládě silných a bezohledných.

To je jistě postřeh přímo banální, to dnes ví a vidí skoro každý. Zato téměř ani nepozorujeme, jak plíživá zrada, páchaná na Hospodinu bezduchou, druhdy duchovně zápasící, nyní pohodlnou, ateisticky konzumní, turisticky anonymní evropskou společností, jak toto obcházení a potom i skutečná ztráta základního vztahu, živého po několik století pro mnoho vrstev obyvatelstva, nás všechny zvolna a podloudně zbavuje života a pravdy, bloudíme skutečností i přes reklamní plážové úsměvy jako záhrobní stíny, mnozí opravdu ve smrt, někdy i s touhou po eutanázii, doufají jako v tichou přítelkyni, která nám zatlačí oči do věčně pokojného spánku. Takový však zdá se nepřichází, vždyť skutky života se vlečou za námi, sobě neutečeš, a smrt kamarádka se ti nejspíš promění, až oči zavřeš, v žalář pekelný.

„Dábla zkazil, smrt porazil“, - kdo ještě chorál o Beránku, Vítězi nad peklem, zazpívá? Snad jenom ti, které Pán sám již vyvedl. Zazpívat měli by. Dát naději ostatním. Na bráně Dantova Pekla však stojí: Zanechte všech nadějí, kteří sem vcházíte. Ale k naší beznaději postačí místa týrání a násilí na tomto světě. Dějiny starší i nejnovější se takovými místy jen hemží. Kdybychom chtěli některá vyjmenovat, věznice, mučírny, otrokářské tábory a další, jiná neprávem opomeneme. V každém případě inferno za infernem na zemi. Až se víra křesťanova jeví starosvětskou naivitou, strkáním hlavy do písku, alibismem.

Ale je třeba přesto, či právě proto, napřít se toliko k Hospodinu, od sebe, od člověka. Od naděje v něm. Je třeba se především odvrátit od zbožňování jeho špatně pochopené svobody a emancipace, od tohoto modlářského kultu novověké Evropy, podle kterého prý člověk dříve nebo později sám nastolí kýženou vládu práva a spravedlnosti, harmonie a všeobecného štěstí, a sice na základě postupného dějinného vyzrání, uplatňováním pouhého rozumu a samostatné osobní etiky, oproštěné od vnější autority církve nebo jiných svazujících tradic, čímž by prý mělo ubývat predsudků, afektů a fanatismů, a naopak přibývat tolerance i všestranně kvalitní lidskosti. Ale kde nic tu nic.

Vždyť balance jsou napořád strašlivé, po různých idealismech přicházejí nové náporů války, zvěrstev, holokaustů, šlapání dosažených plodů kultury.

„Není kdo by činil dobré, není ani jednoho,“ říká žalm čtrnáctý a potom Pavlův list Římanům, kde apoštol tento výrok z žalmu cituje jako odrazení svých dalších úvah, a

na Pavla navazuje Augustin, a na oba tyto klíčové myslitele potom reformace ve svém velmi ponurém pohledu na člověka, na jeho zajetí ve hříchu.

To neznamená, že nejsou ve vině jednotlivých lidí rozdíly, a velké, ale jde o všeobecné zapletení i těch relativně bezúhonných, že totiž nikdo nemáme prostředky, abychom skutečně čelili účinně zlu, ať už ve vlastní rozporuplné povaze, anebo v nezbadatelně rozdělené, vzájemnými nenávisťmi prosáklé společnosti. Například i nejšlechetnější nápravné snahy jemných idealistů a moudrých filosofů končí téměř s železnou nutností jako bezmocná násilná opatření, skoro vždycky zbytečně krutá, skrze která se v postižených ihned budí nenávist a chystá se odvěta. Zlo tedy zákeřnou oklikou působí další zlo i skrze ty, kteří mu čelí, v tom tkví ta osudovost hříchu.

Doufat v Boha proto není alibismus, ale nakonec jediná možnost. A také naopak: doufání v někoho nebo v něco jiného se potvrzuje jako v nejhlubším slova smyslu nemožné. To věděli ve Starém zákoně zejména proroci, kteří vídali stoupat teprve v čas večera světlo, vyrážet proutek naděje až na pařezu zkázy, a často až po vichřicích Hospodinova hněvu nad beznadějně zpronevěřilým národem i celým lidstvem zachytili sotva slyšitelný, ale ten jedine zachraňující hlas nikdy neskončené Boží věrnosti.

A tak smíme i my křesťané, po dalších staletích již našich vlastních porážek a zrad v letech po Kristu, vyznat se starozidovským žalmistou: Milosrdenství tvé, Hospodine, je víc než život. A smíme za sebe připojit: je víc než hřích, je víc než peklo. Na základě čeho se odvažujeme tak smělého vyznání?

Není to pro nikoho z nás snadné v naší bohoslovím pohrdající době, fascinované toliko technikou a objevy přírodních věd, mít péči o to, abychom po příkladu Martina Luthera nalézali milostivého Boha, jak on říkával, tedy abychom dychtili po útěsné jistotě Božího slitování. Slýchal jsem od teologů asi tak před čtyřiceti lety, že prý moderní člověk spíš hledá laskavého bližního, laskavého k nám, abychom třeba pak i my dokázali být k někomu laskaví, obětaví, shovívaví atd., a že toto vlastně nahrazuje dnešním lidem a potom i zvěstovatelům evangelia starost o milostivého Boha jako záležitost prý příliš středověkou, možná i luterovsky povahově osobní. Takový názor považuji za nebezpečné nedorozumění o významu Krista a evangelia, a zvláště o významu Boží milosti.

Na jednom místě evangelií se o Kristu říká, že je více než Jonáš, a jako křesťan smím též vyznat, že je více než můj jakýkoli bližní, než my všichni. A v čem tkví toto „více“? Odpovím osobním vyznáním: nehledám v Ježíši bližního, na mě laskavého,

třebaže i takové lidi potřebuji a jsem za ně vděčný, hledám u Krista i ke mně schýlené Boží slitování, tak jako k mnoha jiným odsouzencům Hospodinova věčného soudu, který zůstává světu utajen, a proto je mu lhostejný. A jedině proto se smím odvážit něčeho takového, jako je doufat v Boží slitování, že v jednom jediném bodě, ale zcela klíčovém, je Ježíš více než my všichni. Obstál totiž v pokušení, osvědčil se, neselhal, Otce nezklamal. A nic neměl náš Pán ve svém rozhodujícím zápasu předem zaručeno tím, že byl Boží Syn, byl přece současně opravdu člověk, jak podtrhuje s velkým důrazem i starocírkevní chalkedonské symbolum, člověk, ale smíme se radovat, že setrval i v tom nejtěžším, a pak až do konce, jako člověk *pravý*. Jeden z nás, chvála Bohu, setrval ve věrnosti a vyhrál zápas za nás, v náš prospěch, ten člověk nikde jinde nevidaný, bez rozpolcení a bez pádu, bez diskvalifikace hříchu, zvítězil v Getsemane i nad svou vůlí, „ne jak já, ale jak Ty chceš, Otče“.

Protrhl v tomto jediném bodě dějin osudový řetěz všeobecné viny, když přijal, přestože sám ničím vinen nebyl, ten přehořký kalich odsouzení, bičování, přitlučení na kříž, a to vše kvůli našemu hříchu, kvůli odhalení, co že vůbec jsme za lidi, kvůli soudu nad námi, kteří toto bezpráví působíme na ztýraném Ježíšově těle Bohu samému, a mělo se z Božího úradku stát, aby Majestát Hospodinův, takto zurážený, nabídl svým katům namísto zničujícího vyhlazení milost, tak Bůh přece miloval svět, tak divně, že Syna svého vydal, aby každý... však to známe, však i my chceme v něho věřit a nezhynout, nuže, stalo se to, aby každý, kdo v něho věří, dosáhl života věčného, koruny vítěze za touhle pozemskou bídou, ale proč musel okusit kvůli tomu smrt a zavržení právě Syn Boží nevinný, ne, to nikdo nerozluští, to by nikdo luštit ani neměl, spekulativně znesvěcovat, zde víra se pouze klaní a láme svou pýchu člověk před Ukřižovaným... A naučil se tedy Ježíš poslušenství, jak čteme, což může znít napoprvé pohoršlivě, ale text samozřejmě nechce říci, že snad byl Ježíš málo poslušný, ne-li docela neposlušný předtím, a teď, po těžké zkoušce, se to teprve opravdu naučil, nýbrž naznačuje nám epištola, že až v zápase getsemanském, kdy i tři jeho nejvěrnější od něho odpadli pro slabost těla a opakovaně usínali, Pán zakusil se všemi důsledky a do poslední hloubky svého lidství, co všechno jeho celoživotní jednota Syna s Otcem nakonec obnáší, čemu všemu brzy půjde vstříc...

A proto je ještě i dnes a až do skonání světa Ježíš při člověku, vede soudní obhajobu celé masy lidí, jinak zavržených, zástupným připočtením své spravedlnosti těm, kteří žádnou svou nemají, slitovný Velekněz, jenž otevřel skrze roztrženou oponu svého těla jednou provždy přístup do Svatyně svatých, k Trůnu milosti, aby nám mohlo

být odpuštěno skrze vylití jeho krve, abychom pak v té draze pro nás vydobyté milosti nadále žili, ovoce Ducha nesli a před Bohem obstáli až do konce.

„Bůh byl v Kristu, aby usmířil svět se sebou,“ píše apoštol Pavel. Ano, proudí do světa kvůli příchodu Ježíše Krista konečně i dobro, Duch Kristův, stále ještě svobodně a tajuplně vanoucí, působí v člověku jiné myšlení a skutky než jsme vylíčili v ponurém záběru lidského pokolení, smíme věřit, že nese ovoce i v lidech, kteří se nehlásí ke Kristu uvědoměle, kteří se neumějí k otázkám víry vyjádřit.

Svět se smí utiшит ve své vzpouře, odložit své oblíbené námitky a smířit se s Bohem. Má ten starý beznadějný svět tuto novou možnost. Zda vůbec a do jaké míry ji však využívá, uniká našemu posuzování. V každém případě v Kristu přichází do světa naděje, kterou jsme si nevymysleli.

Hle, Bůh byl v Kristu, v tom, který se s tebou, neznámý poutníku a světa účastníku, nepřel, který neotevřel úst svých, když ho vedli, když jsi mu přidával s celým světem svých ran, svých argumentů, že přece víš dobré i zlé, že rozhoduješ o všem sám, že žiješ nezávisle a pídít se po nějakém bohu nebudeš. Ale později jsi mohl vyznat, že ne nějaký, ale pravý Bůh je ten, jehož jsi sám nehledal, který spíš sám se po tobě ptal, usilovně, dlouho, trpělivě. Zval tě jemně, i v otřesech vnitřních bouří volal, toužil po tobě, až by ses obrátil, aby i on k tobě mohl obrátit svou tvář a osvítit ji nad tebou.

O Boží lásce v Ježíši Kristu kž je nám dovoleno ještě dnes kázat, o tom, že Kristus umírá za svět i za tebe, aby hříchy světa i tvou beznaději vyměnil za svoji spravedlnost a radost, kterou nám ve svém utrpení vybojoval. Napřed ta bolest postihuje i tebe. I ty umíráš všemu, na co jsi byl zvyklý, s čím jsi počítal. Po celý život se nám viditelné stvoření vsouvá do cesty. Já ti stačím, říká stvoření, Boha nech Bohem, neruš ho v jeho nekonečnu svou nepatrností, vždyť jsi komický, řekni, proč by si tě všímal? Po celý život se na nás něco lepí, svůdně, rafinovaně, démonicky. Chce nám být něco ze stvoření, něco jen hodně předposledního, zde a nyní prostě za Boha. I křesťan hřeší, třebaže nerad, odklání se někdy k lákadlům pomíjitelných marností také on, zdrcen však vždy znovu or telem Božího Zákona. Někdo snad o něm řekne: je to ušinutý podivín, jako by až posedlý vědomím viny. Ale křesťan, na rozdíl od ostatních, kteří si Bohem hlavu nelámou, ví též něco o lepší pravdě, než jsou spokojené jistoty dnešního životního ateismu. Ano, Pán bere, ale aby dával, abychom v Kristu život měli a hojně měli.

Prosme Boha, aby jeho slovo mezi námi působilo, slovo, kterým nás nejprve zkruší a zdrtí, aby tím více nás pak pozdvihl, potěšil a nakonec již navždy zachránil ze hříchu a smrti pro život věčný. AMEN

3. PÍSEŇ 495 (Z hlubokosti volám)

MODLITBA II.

**Za tvé slovo se nyní Hospodine přimlouváme,
za všechny jeho svědky, aby nám věrně tlumočili tvé vzkazy.
Za tvé slovo, Tě Králi věků, prosíme,
abys nám je neodepřel
pro mnohou dnešní plytkost a lhostejnost,
která se snadno zmocňuje i nás v církvi –**

**Přijď Slovo Boží, živé a léčivé,
zhoj naše rány, přitáhni k sobě své stvoření,
které ti patří, které však tolik bloudí beze smyslu,
na duši vysychá a na duchu slepne –
Ze všech stran se o všechny nás uchází beznaděje –**

**Prosíme tě za svůj národ, klamaný jeho politiky,
prosíme tě za naši Evropu, zbavenou snad již docela
jejích starých duchovních a kulturních pnutí
a vydanou napospas už jen peněžníkům a spekulantům,
prosíme tě za celý svět tolika dnešních doutnajících
i rozhořelých válek,
za zeměkouli pokrytou zlem a bídou všeho druhu,
abys nás lidi přese všechno neopouštěl, Bože svatý a věčný
a již nás netrestal za náš odvrát od Tebe děsem své nepřítomnosti,
ale obrátil k nám opět svou milostivou tvář -**

**Přijď, Duchu Obživiteli, napřimuj nás a křis,
jinak nic nezmůžeme, „nástroj lidský je v tom špatný“,
zapal srdce k věření i nyní, abychom pocítili celou bytostí,
že Otec nebeský je tu opět s námi
když k němu teď společně voláme:
OTČE NÁŠ (atd.)**

.

4. PÍSEŇ 525 (Kdopak touto cizinou)

OHLÁŠKY

POSLÁNÍ A POŽEHNÁNÍ (Žd 10,19-23 + Nu 6,24-26 + Fp 4,7)

Majíce tedy, bratři (a sestry), plnou svobodu k vjití do svatyně skrze krev Ježíšovu, (tou cestou novou a živou, kterou nám způsobil skrze oponu, tj. tělo své) a kněze velikého nad domem Božím, přistupme s pravým srdcem, v plné jistotě víry, očištěná majíce srdce od svědomí zlého. A umyté tělo vodou čistou, držíme nepochybné vyznání naděje; (neboť věrný jest ten, kterýž zaslíbil.) –

Požehnejž tobě Hospodin, a ostříhejž tebe.

Osvět' Hospodin tvář svou nad tebou, a bud milostiv tobě.

Obratiž Hospodin tvář svou k tobě, a dejž tobě pokoj. –

A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký rozum, hájiti bude srdcí vašich i smyslů vašich v Kristu Ježíši. AMEN

5. PÍSEŇ 489 (Tvé požehnání)